

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Розглянуто особливості управління конкурентоспроможністю сільськогосподарської продукції в сучасних умовах господарювання

Реформування економіки України, її інтеграція у світову економічну систему, створення сприятливого інвестиційного клімату, підвищення економічної безпеки держави та життєвого рівня населення – це проблеми, вирішення яких в значній мірі залежить від конкурентоспроможності української економіки в цілому. Для цього потрібно розширювати внутрішній ринок та підвищувати конкурентоспроможність окремих галузей і виробництв національної економіки.

Питанням конкуренції та конкурентоспроможності присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених А. Юданова, Ф.А. Хайек, В.П. Галушко, С.М. Кваша, І.М. Ліфіц, С.Л. Брю, Д. Рікардо, А. Маршалл та ін. Проте питання пов'язані з формуванням та управлінням конкурентоспроможністю в сільськогосподарських підприємствах в сучасних умовах господарювання потребують уточнення та наукового обґрунтування.

Метою дослідження є вивчення основних факторів формування конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції та дослідження впливу сучасних методів в управлінні конкурентоспроможністю сільськогосподарської продукції.

Матеріали і методика. При проведенні дослідження використовувались наукові праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених. У роботі використані метод теоретичного узагальнення, спостереження, порівняльних переваг, графічний, економіко-математичне моделювання.

Результати дослідження. Конкурентоспроможним є переможець суперечки незалежних економічних суб'єктів у сфері виробництва та продажу товарів. Виграють в такому змаганні ті виробники, які задовольняють потреби споживачів якнайкраще, або ті, виробництво яких є більш ефективним з точки зору затрат, а ніж в інших.

Нині для ефективного функціонування сільськогосподарського виробництва в умовах ринкової економіки потрібно отримувати прибуток від реалізації виробленої ним продукції, що, в свою чергу, дозволить товаровиробнику спрямувати значну частину коштів на придбання високоякісного насінневого матеріалу, сучасних засобів захисту рослин, техніки, що в кінцевому результаті дасть можливість отримати конкурентоспроможну продукцію [3, 6].

Входження сільського господарства в ринкові умови відбувається через систему факторів формування конкурентоспроможності продукції.

Конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції залежить від багатьох факторів. Ці фактори можна вважати складовими конкурентоспроможності та можна розділити на три групи: техніко-економічні, комерційні, нормативно-правові (див. рис. 1).

Конкурентоспроможність залежить від вище зазначених факторів. Визначити характер такої залежності та виразити її кількісно важко, проте її наявність є стимулом для пошуку шляхів оцінки та підвищення конкурентоспроможності.

Значною мірою на конкурентоспроможність продукції впливає рівень фінансово-кредитного забезпечення. Фінансово-кредитне забезпечення – це сукупність фінансово-кредитних коштів, що сприяє нормальному здійсненню економічних процесів, реалізації запланованих програм,

підтримці стабільного функціонування економічної системи [4]. Достатній рівень забезпеченості коштами дозволяє у повній мірі дотримуватись технології виробництва в сільському господарстві, що в кінцево результаті впливає на конкурентоспроможність продукції.

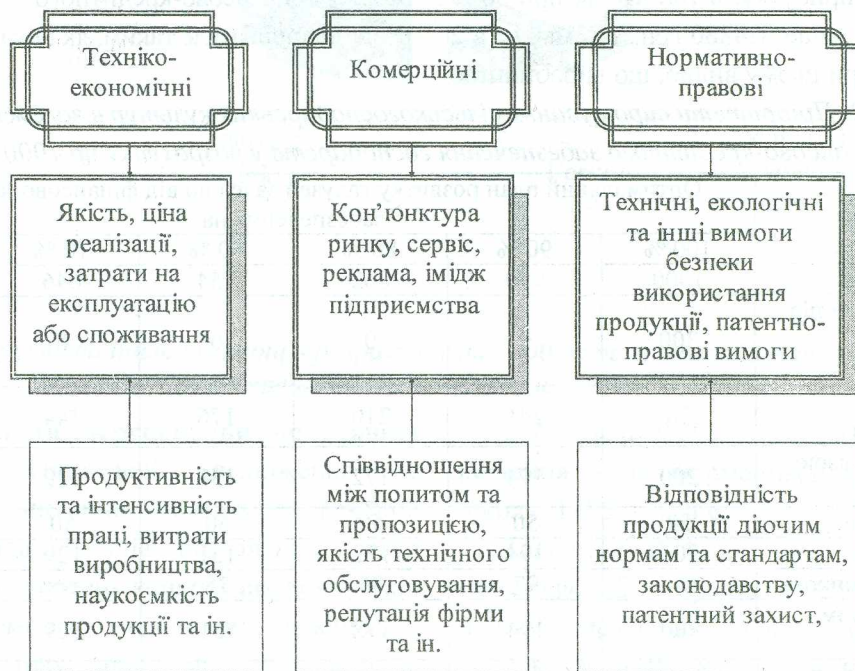

Рис. 1. Фактори формування конкурентоспроможності продукції

В ринкових умовах сільське господарство належить до категорії складних економічних систем. Одним із головних методів дослідження систем є програмно-цільові методи математичного моделювання. Слід зазначити, що при моделюванні виробництва продукції сільського господарства потрібно враховувати умови виробництва, ефективне використання наявних ресурсів, фінансово-кредитне забезпечення тощо. Застосування даного методу дає можливість вибору оптимальних рішень при плануванні тієї чи іншої позиції, суттєво зменшується час на розрахунки.

Використовуючи метод математичного моделювання та сучасну комп'ютерну техніку ми розрахували оптимальну структуру виробництва для сільськогосподарського підприємства, що враховує наявні ресурси і умови, в яких функціонує господарство. Для розрахунків нормативів та техніко-економічних показників була використана

додаткова література [5, 7] та спеціальний пакет прикладних програм EXCEL 2000. Так нами був отриманий оптимальний план (на основі розробленої нами моделі шляхом модифікації детермінованої узагальненої моделі [1, 2, 3]) функціонування модельного сільськогосподарського підприємства в розрахунку на 1000 га в умовах обмеженого фінансово-кредитного забезпечення (100 %, 90 %, 80 %, 70 %, 60 %, 50 %).

Для забезпечення оптимального плану на 1000 га підприємству необхідно фінансово-кредитне забезпечення, що представлено в табл. 1 (при повній собівартості 2068440 грн., підприємство отримає прибуток 1063560 грн.). Із даних таблиці видно, що при обмеженому фінансово-кредитному забезпеченні в результаті оптимізації пріоритети надаються культурам, які дають більший прибуток та менші витрати з 1 га. В умовах обмеженого фінансово-кредитного

забезпечення, як показали дослідження, діяльність підприємства буде сконцентрована на виробництві тих сільськогосподарських культур, які потребують незначних фінансових вкладень на виробництво.

При 100 % забезпеченні фінансово-кредитними ресурсами підприємство отримає 11063560 грн. прибутку, в той час як при 50 % забезпеченні – лише 524880 грн., що майже в 2 рази менше. При цьому видно, що виробництво

товарної продукції в розрахунку на 1000 га ріллі при 100 % фінансово-кредитному забезпеченні забезпечується вирощуванням озимої пшениці – на площі 300 га, кукурудзи на зерно – на площі 200 га, ярої пшениці – на площі 50 га, цукрових буряків – на площі 200 га, гречки – на площі 50 га, ріпаку – на площі 200 га (рис. 2). За умови 50 % фінансово-кредитного забезпечення розподіл ріллі буде таким, як показано на рис. 3.

Таблиця 2. Пріоритети вирощування сільськогосподарських культур в залежності від фінансово-кредитного забезпечення господарств у розрахунку на 1000 га

Показник	Оптимальний план розвитку галузей залежно від фінансово-кредитного забезпечення на					
	100 %	90 %	80 %	60 %	70 %	50 %
Всього ріллі, га	1000	970	862	754	646	510
в тому числі під озимою пшеницею	300	0	0	0	0	0
під ярою пшеницею	50	241	210	176	144	103
під кукурудзою на зерно	200	194	172	151	129	102
під гречкою	50	50	50	50	50	50
під ріпаком	200	194	172	151	129	102
під соняшником	0	97	86	75	65	51
під цукровим буряком	200	194	172	151	129	102
Повна собівартість продукції, грн.	2068440	1861596	1654752	1447908	1241064	980517
Прибуток, грн.	1063560	980577	873589	766602	659614	524880

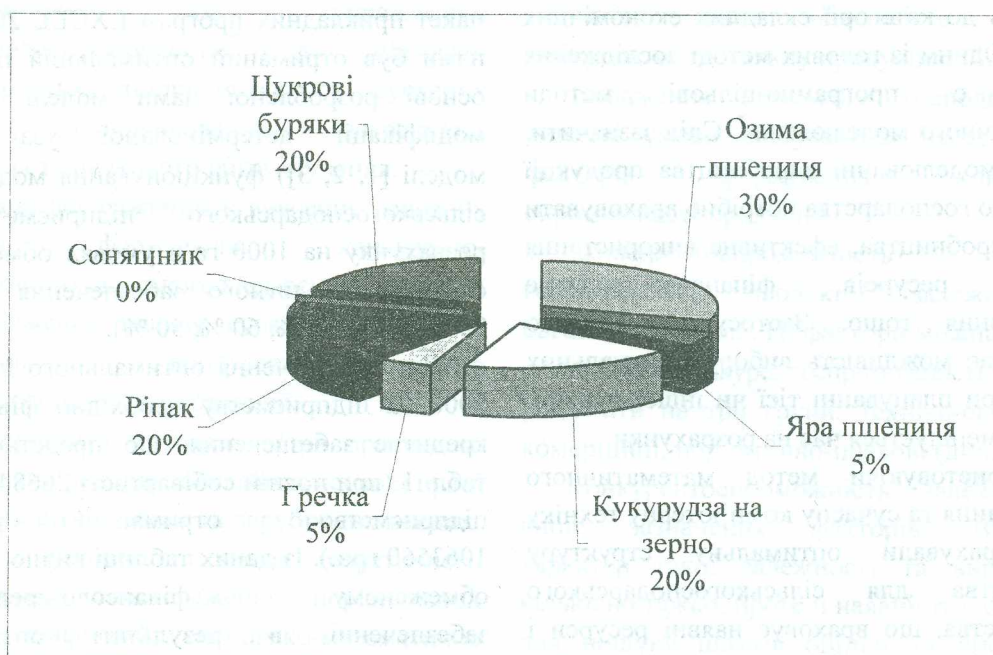

Рис. 1. Структура посівних площ в розрахунку на 1000 га ріллі при забезпеченні фінансово-кредитними коштами на 100 %

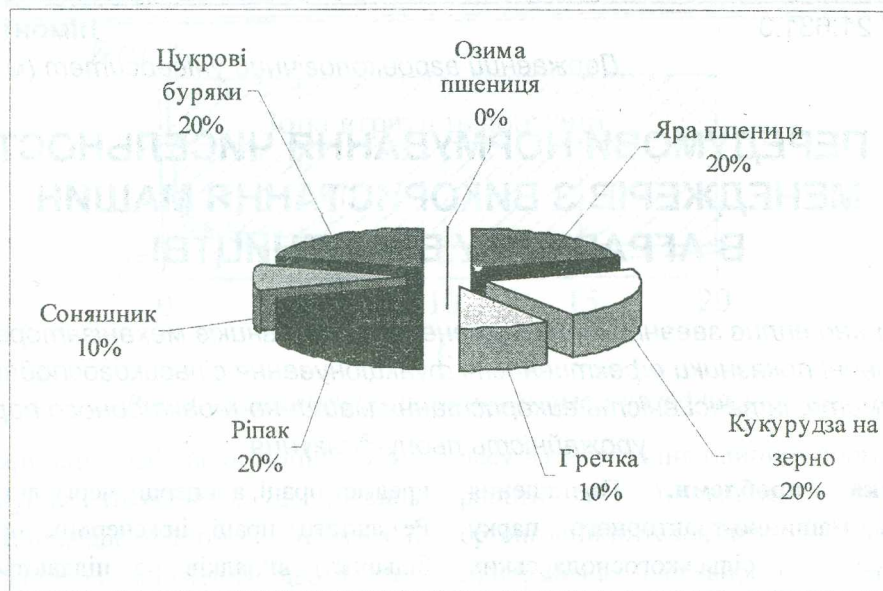

Рис. 2. Структура посівних площ в розрахунку на 1000 га ріллі при забезпеченні фінансово-кредитними коштами на 50 %

Висновки та перспективи подальших досліджень. Приведені дослідження не вичерпують множини можливих сценаріїв розв'язку задачі. Вона визначається тією кількістю змін значень конкретних показників моделі і елементів моделі, які можливі, й вивчення впливу яких мають практичне значення. Такі варіантні розрахунки дають можливість підприємцю не тільки вивчити стан системи, але й передбачити її поведінку. Проведені розрахунки, з урахуванням впливу рівнів фінансово-кредитного забезпечення підприємства, дають змогу отримати високі показники ефективності та економічного зростання.

Отже, в сучасних умовах господарювання за рахунок оптимізації розміщення посівних площ сільськогосподарських культур та за умови дотримання технологій вирощування можна забезпечити виробництво якісної продукції, та отримати максимальний прибуток, що в кінцевому результаті зробить виробництво конкурентоспроможним.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Виробнича економіка. / За ред. В.П. Галушко, Г. Штрюбеля. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2005. – 400 с.

2. Галушко В.П. Управленческие решения и их формализация. – К.: Вища школа, 1983. – 128 с.

3. Галушко В.П., Ковтун О.А., Остапчук А.Д., Кузьменко С.В. Програмно-цільове управління конкурентоспроможністю сільськогосподарської продукції // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Ринкова трансформація економіки АПК. – Харків, ХНТУСГ. – 2004. – Випуск 30. – С. 4-7.

4. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / За ред. Р.Дяківа. – К.: Міжнародна економічна фундація, 2000. – 703 с.

5. Мур Д., Уэдерфорд Л.Р. и др. Экономическое моделирование в Microsoft Excel, 6-е изд.: Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004. – 1024 с.

6. Портер М. Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів: Пер. з англ. К.: Основи, 1997. – 390 с.

7. Формування нормативних витрат і доходів та баланси сільськогосподарської продукції в Україні та інших країнах світу / За ред. О.М.Шпичака. – К.: ІАЕ, 2003. – 484 с.

КУЗЬМЕНКО Сергій Володимирович – аспірант Національного аграрного університету